

1926 MATI IN GOSPODINJA Št. 8.

Družina.

Premisliti moramo, kako nastane družina, kaj vodi k njenemu začetku in njeni ustanovitvi. Ali morebiti preračunjena korist, ali nagon po uživanju? Niti eno, niti drugo. Družina nastane, se razvija in živi iz onega nedopovedljivega nagona ljubezni, ki združuje moža in ženo ne samo začasno, ampak za življenjsko skupnost in skupno življenje, k obojestranski izpopolnitvi, k življenju drug za drugega, k delu in skrbi drug za drugega. Družina nastane iz želje in skrbi po potomstvu, iz onega delavnega nagona, ki v delu za družino čuti srečo in tiho zadovoljstvo in uresničenje svoje življenjske naloge. Kakor imenujemo tak nagon v življenju posameznika nagon lastne ohranitve, tako imenujemo lahko ta nagon v družinskem življenju: nagon za ohranitev rodu. Saj je v vsem organskem življenju tiha, naravna zahteva, da se razvija, pridobiva, razširja in razmnožuje. Ta težnja po življenju, iz katere so zrastle moralni temelji za bistvo in obstoj družine tekom človeške zgodovine je smisel za družino.

Ta smisel, čut za družinsko življenje bi ga lahko imenovali, je tokorekoč naravni dar, zakrit v človekovo notranjost. Kakor vsak naravni dar more biti ta čut zdrav in močan, more pa tudi oboleti zaradi nezdravih razmer in celo odmrtni. Potrebuje skrbne nege, spodbude in udejstvovanja.

Ze v prvi človeški (detinski) dobi se zbuja ta čut za družino; njegov izraz je pristrčni smehljaj, s katerim pozdravi otrok vnačajočo se mater in tiha vdanost, s katero moli očetu male ročice v pozdrav. To so pojavi, s katerimi dokazuje skupnost s temi ljudmi in se čuti z njimi združenega s pristrčnimi vezmi. Otroško vdani smehljaj, prvo jecljanje očetovega imena, nežni poljub: to so prvi darovi, ki jih otrok poklanja družini.

Seveda pa ta družinski čut tudi že v detinski dobi lahko naleti na sovražnike in škodljivce; more se celo zgoditi, da docela odmre in se tudi v potomstvu več ne podeduje.

Družinski čut v prvi vrsti zbuja in razvija mati. Njena naloga je, da pripravi otroku v detinski dobi »paradiž« v družini. Iz bogastva svojega notranjega življenja, iz moči svojega veselja in velike svoje ljubezni nudi otroku vseh sredstev, da se tudi v otroku zbudi bogato notranje življenje. V tem oziru je mati prav za prav umetnica. Iz njenega življenja klije v družini ona podobnost, ki je bistvo družinskega življenja, iz njega diha ona toplota, ki napravi otroku družinsko življenje nepczabno in nenadomestljivo. Neprisiljeno raste vse to iz materinega srca in se ne da priučiti.

Kakor govorni nagon iz otrokove notranjosti nekako izbruhne in mu ga ni mogoče umetno izvabiti in je ta nagon najjačje sredstvo za priučenje govora, prav tako je nagnjenje do skupnosti v družini, družinski čut, v otroku nekako skrit in prav za prav čaka, da ga mati vzbudi in neguje.

Tako se prav za prav smisel družine iz materine notranjosti pretaka v otroka. Smisel družine in družinskega duha bodi otroku od prve življenjske dobe dar, dragocenost in nekaj svetega. Istočasno pa tudi nekaj osrečujočega in veselega, kar daje že njegovim mali dušici prijetno nalogo udejstvovanja. Zato naj mati ob vsaki priliki neguje otrokovo teženje po skupnem, družinskem življenju, ki se javlja v nežnih in tako pristrčnih izrazih otrokove ljubezni do vseh, ki spadajo k družini.

Vzgoja.

Uporaba plačila in kazni.

(Dalje.)

Kadar mati določuje otroku plačilo ali pa kazen, se ne sme ozirati samo na njegovo zunanje dejanje, temveč mnogo bolj na njegovo notranje mišljenje. Ena in ista krivda se često ne sme dvakrat enako kaznovati, n. pr. laž. Povod za laž je jako različen; včasih se otrok zlaže iz strahu pred kaznijo, drugič, ker se boji osramočenja, prihodnjč zopet iz sočutja, prihodnjč zopet iz dobičkarije. Drugi otrok se laže iz bahavosti, pa zopet iz lahkomišelnosti ali celo hudobije. Pri nekaterih je laž premissljena in uprav po načrtu izpeljana; drugi se zlaže v naglici itd. Vidimo torej, da je lažnivec lahko skrit potuhnjeneč, ali pa neproviden blebatač. Lažnivec še ni vsak, ki se enkrat zlaže, ampak tak, ki se prav pogosto oprime neresnice. Razloček je tudi med lažnivcem, ki laže le prvi trenutek, a potem obstane in pove resnico in med onim, ki trdovratno trdi neresnico in hoče še celo dokazati, da je prav. Tudi ni vseeno, če se otrok zlaže prvič, enkrat, ali pa če laže iz navade. Grešnost laži je odvisna tudi od starosti in od dosedanje vzgoje. Iz vsega tega je razvidno, da že edino samo pri laži ne more mati rabiti ene in iste kazni.

Plačila ali kazni ne smejo biti nevarna zdravju ali pa škodljiva za moralnost. Napačno bi bilo, ako bi mati dala otroku za plačilo nezdrave sladkarije, pohujšljive slike ali knjige, ali neprimerne vsote denarja. Zavreči pa je tudi kazen, ki bi utegnila otroku škodovati v telesnem ali duševnem oziru, n. pr. kruto pretepanje, stradanje, zapiranje v temne prostore in podobno. Pravtako je zavreči zmerjanje in psovanje, ki prav nič ne koristi, ampak otroka posurovi. Mnogo več vredna so plačila ali kazni, ki namesto telesnega užitka ali telesne bolesti povzročajo duševni užitek ali duševno bol. Zgodaj je treba otroka navaditi, da smatra notranjo zadovoljnost za plačilo in grizenje vesti za kazen. Seveda pa je treba poučiti otroka, da je vest glas božji. To se materi posreči tem lažje, če vzgaja vseskozi otroka v božji pričujočnosti, v strahu božjem.

Mati naj otroku nikoli ne obeta plačila za kako delo, ki ga je itak dolžan storiti, seveda tudi stroge kazni ne za malenkosten prestopok. Najslabše je, če hoče otroka sprošnjami ali celo z žitganjem doseči na-

grado, ali odvrniti kazen. Umevno pa je, da mora mati vselej držati dano besedo, bodisi glede plačila ali kazni.

Mati ne sme plačila ali kazni nikoli prisediti naravnim vrlinam ali naravnim slabostim. Napačno bi bilo, ako bi mati hvalila ali celo nagradila telesno lepoto, sposobnost in priročnost, grajala pa obratne lastnosti. Pohvalo in plačilo zasluži v resnici le otrok, ki se je sam v resnici trudil, da je storil več kakor svojo dolžnost.

Mati mora uporabljati plačila in kazni v nekem gotovem redu in sicer tako, da rabi za manjše vrline in prestopke tudi neznačajša plačila in milejše kazni. Ako bi takoj od začetka uporabljala velike, bi polagoma izgubile svoj učinek in bi ji za večje manjkalo vsakršno sredstvo.

Plačila in kazni morajo vselej imeti svoj izrek in razlog. Če bi mati nagradila otroka brez razloga, bi mu s tem vzela izreden nagib za vršitev dobrih dejanj, ki sicer res ni popoln, a je za nerazsodnega otroka dobra pobuda. Kazen brez razloga pa bi bila zlohotnost. Mati kaznuje, da bi otroka pobeljšala in plačuje, da bi ga še bolj spodbudila k dobremu.

Nikoli naj mati ne kaznuje v jezi in razburjenosti. Otrok bi mislil, da ga kaznuje le zato, da si rad njim ohladi svojo jezo. Utegnilo bi se tudi zgoditi, da bi ga v srditosti kaznovala prestrgo. Otrok naj spozna, da mati kaznuje le nerada in da mu hoče s kaznijo le koristiti. Zato naj mati potem, ko je otrok prestal kazen, ne kaže več svoje jeze, zlasti pa ne preziranja, ker bi s tem uničila učinek kazni. Po prestani kazni naj se mati obnaša tako, kakor da je kazen docela zbrisala krivdo.

Varčnost, potrebna lastnost dobre gospodinje.

Ne bojte se, ne mislim zahtevati, da si pritrgujete v potrebnih stvarih, nego da omejite one zahteve v rečeh, ki jih lahko pogrešate, da se izognete pretiranih zahtev in da porabite in izrabite vsa sredstva. Zato je potrebno, da spoznamo katere potrebščine so neizogibne in katere bi se dale omejiti. — Takoj vemo vse, da je neobhodno potrebna primerna hrana, katere ohrani telo zdravo in močno, preko telesa pa ohranja tudi duha svežega in čilega. Vsaka gospodinja ve, da ji prehrana družine pobere največ denarja; paziti mora, da pri nabavi živil in hranil ostane pripravi meri. Prav dobro vemo, da so časi, n. pr. ob novini, ko so živila cenejša in je zelo priporočljivo, da jih takrat nabavimo v večjih množinah. Takoj pa je nevarnost, da, ker je večja množina živil, tudi več porabimo, četudi ni treba. Dokler je pač namreč samo toliko kako stvari, kolikor se trenutno rabi, se vsi zadovolje s tem, kar je. Ko pa je shramba polna, gredo zahteve kaj rade preko mere. Ko pa se je to zgodilo, postane to navada in vsi mislijo, da je tudi že potrebno. Ko poskuša gospodinja potem na staro pot nazaj, pa ob-

Štijo vsi družinski člani to kot prikrajšanje. Zato naj gospodinja nikar ne navaja svojih ljudi v take zahteve, ki jih ne more vselej zadovoljiti. Lažje pogrešimo nekaj, česar niti ne poznamo. To pa ne velja samo za hrano, nego tudi za obleko, pa tudi za zabavo.

Nakupovanje gospodinjskih potrebščin je le tedaj priporočljivo, če imamo primerne shrambe zanje, ker drugače bi se dobiček cenejše nabave takoj izpremenil v izgubo, ko se nakupljeno uničuje in postaja nerabno. — Hranila kupovati samo zato, ker so poceni, ne pa, ker jih rabimo, je vselej zapravljivost. Naj bo stvar še tako poceni, če jo lahko pogrešam, je prav gotovo draga.

Da vpelje gospodinja v prehrano primerno varčnost, mora seveda dobro vedeti, kakšno hranilno vrednost imajo hranila, v kakšnem razmerju sta njihova kakovost in cena. Tudi mora dobro vedeti za razliko med hranilnimi sredstvi in zgolj užitnimi.

Varčna gospodinja pri pripravi jedi tudi uvaža letni čas. V zgodnji pomladi a. pr. ne kupuje dragega sočivja, temveč počaka, da pride v večjih množinah in je potem cenejše. Prav tako si uredi tudi sadje, meso in vse drugo. Seveda kmečka gospodinja vsega tega nakupovanja ne pozna, ker ima to povečini doma. Zapomni pa naj si tudi ona, da najcenejše blago ni tudi v resnici ceno, da pa je najdražje tudi v resnici najdražje. Zato naj pri nakupovanju hodi srednjo pot.

O varčnosti pri obleki in perilu govorimo na drugem mestu.

Smisel za varčnost naj mati-gospodinja že prav zgodaj vcepa svojim hčeram. To se ji najbolje posreči, če jih navaja k sodelovanju pri gospodinjstvu, da čimprej dobe vpogled v gospodinjsko delo.

Gospodinjina varčnost pride še prav posebno do veljave pri uporabi posode in ravnanju z njo. Vso opravo in orodje varuje z vso skrbjo. Ako se kaj pokvari, da popraviti tudi najmanjšo škodo.

Kakor sta snaga in red predpogoj za varčnost, prav tako je varčnost njiju dopolnilna lastnost vsake gospodinjice. Ne skopost in pritriganje potrebnega, nego modra varčnost polaga temelj dobremu gospodinjstvu.

Šmarnica.

Zdi se mi potrebno, da v najlepšem mesecu, mesecu šmarnic nekoliko popišem cvetico šmarnico. Šmarnica je pravzaprav gozdna cvetica, ki raste najraje po seno-žetih. Njene belo grozdkom podobno cvetje ima zelo prijeten blag duh. Cvete cel mesec majnik. Razmnožujejo se kaj hitro z vlaknicami. Gojimo jih pa tudi na vrtu in je njih cvetje v dobri zemlji veliko večje in lepše. Ob ograji, kjer je nekoliko senčno, najlepše uspevajo. Množe se zelo hitro. Strežbe ne potrebujejo nobene, zato so zelo priporočljive za vrtno saditev.

Šmarnice lahko prisilimo, da cveto že v začetku meseca aprila. Kako lepo se podajo drobni beli cvetovi veliki teden veliki teden kot spomladni okrask pri božjem grobu. Da prisilimo šmarnično cvetje, na-

pravimo takole: V jeseni meseca novembra ali tudi še pozneje nakoplujemo šmarničnih korenin. Iz teh izberemo korenine matice, to so glavne korenine, ki se razločujejo prav lahko od drugih s tem, da imajo bolj razrastlo korenino-vlačnico; stranske vlačnice porežemo in jih posadimo nazaj v zemljo. Te korenine matice pa posadimo v lonce z dobro vrtno zemljo. Ker le iz korenin matic požene cvetje, nam nikakor ne kaže presajati ostalih korenin. Lonce postavimo v sobo, kjer se ne kuri, a temperatura primerna, to se pravi, da ne sme pasti pod 8° C. Zamakati smemo prav malo. Meseca marca pribodejo cvetni popki, ki se polagoma razvijajo tako, da imamo v zgodnji spomladi prelepo in dišečo šmarnično cvetje. Ljubiteljica cvetja poizkusi in prepričala se boš, da je veselje, ki ga boš imela, vredno tega malega dela in še manjšega truda.

Vrt.

Mesec majnik je mesec presajevanja, ckopavanja, osipanja in pletve. Presajamo kolerabe, solato, zelje, ohrovt, paradižnike, papriko in še druge. Vse te zelenjadnice okopavamo in oplevimo. Zelje, ohrovt in karfijolo osipamo. Ob suši zalivamo z gnojnic. Bolhe kaj rade napadajo mlado zelenje. Potresanje s pepelom in večkratno škropljenje jih prežene.

Fižol, ki spada v vrsto stročnic ali sočivja, sadimo v prvi in drugi polovici majnika. Proti mrazu je precej občutljiv, zato bi bolj zgodna saditev ne bila priporočljiva. Fižol nam daje zelo okusno in redilno jed. Udomačen je vsepovsod. Pridelujemo ga na vrtu in na polju. Po obliki je visoki in nizki. Visoki, kateremu postavimo količe (preklje), da se ovija nam daje v stročju in zrnu prav okusno prikuho. Tudi nekatere nizke vrste imajo užito stročje. Fižol ljubi rahlo zemljo, v kateri je dosti apna. Da bomo imeli do pozne jeseni stročje, ponavljajmo setev do meseca junija. Fižol sadimo v 6—7 cm globoke brazdice, ki jih naredimo z ozko motiko. Sadimo ga tudi tako, da okoli postavljenega količa izkopljemo jamico kroginkrog. Ko je nekoliko dorastel, ga osipljemo. Fižola je veliko vrst, kakor: erfurtski rubin, slava thurinska, sedmograški spehovec, krivi kifelčar, velikanski voščeneč in še mnogo drugih visoke in nizke rasti.

Meseca majnika sadimo bučnice, h katerim spadajo buče, kumare in dinje. Najbolj udomačene so pri nas kumare. Kumare so doma na gorkem jugu v Aziji. Sedaj so udomačene že pri nas vsepovsod. Iz Italije smo jih dobili že v 16. stoletju. Ker so hčerke gorkega juga jih rado zebe, zato je njih saditev na vrtno grede mogoča v drugi polovici mesca majnika. Kumare zahtevajo dobro pognojeno solnčno lego. Da seme prej kalj, ga namočimo v moko žagovino. Po enotedenskem namakanju polagamo seme v 10 cm globoke brazdice, ki so 100—120 cm narazen. Zasute brazdice se potolčejo z lopato ali motiko. Zalivanje z gnojnico zelo pospešuje rast kumar. Ko so nekoliko dorastle, jih osipamo. Kumare imajo po tleh plazeča se stebila, katera je treba razvrstiti enakomerno na vse strani.

Priporočljivo je tudi na nekaterih mestih zasuti s prstjo, da tudi tam napravijo korenine, kar da moč vsemu razvoju. Če jim obščipnemo vršičke na glavnem stebelu in na postranskih mladikah in sicer nad 4 ali 5 lističem, zelo pospeši rodovitnost.

Kumare so več vrst kakor: erfurtske dolge - zelene, srednje dolge, zelene - kačje in erfurtske dolge bele. Kumare uživamo surove in kuhane. Mlade sadove spravljamo v kozarcih z jesihom napolnjenim za zimsko in spomladansko rabo.

Buče se sade po grednih robovih v dobro pognojeno rahlo zemljo. Strežbo potrebujejo isto kot kumare.

Dinje ali melone potrebujejo veliko toplote in le pod steklom uspešno rastejo; zato za navadno vrtno saditev niso priporočljive.

Obramba proti nalezljivim boleznim.

II. Tifus.

Povzročitelj tifusa — imenujemo ga tudi vročinsko bolezen — je zelo dobro gibljiv bacil, čigar strupi so notranji in delujejo šele po razpadu njegovega telesa. Proti zunanjim vplivom, mrazu in izsušenju je precej odporen, v vodi pa naglo pogine, ker ga uničijo druge bakterije. Približno 30 dni živi na surovem maslu, v masti do treh mesecev, na sadju in zelenjavi pa tako dolgo, da je popolnoma neužitna. Škoduje pa mu vročina in solnčna svetloba; 1% Sanitolova raztopina ga uniči v 15 minutah.

Izvor vročinske bolezni je okuženi bolnik. On izločuje bacile tifusa, katere nahajamo v njegovem blatu, v krvi, v seču, osobito pa v vranici in v žolčnem mehurju. Tukaj se drže še kake 3 tedne po ozdravljenju; ako jih iztreblja delj časa, je bacilonosec. Prenaša pa se tifus po dotikanju bolnika in okuženih predmetov, po uživanju okuženega mleka, vode, sadja in zelenjave. Tudi muhe prenašajo semena vročinske bolezni.

Obramba proti tifusu obstoji v takojšnji prijavi bolezni županstvu, da obvesti zdravnika, ki ugotovi bolezen in odredi pravilno izolacijo ali oddajo bolnika v bolnico. Ako ostane bolnik doma, mora imeti posebno sobo, v katero sme le oseba, ki mu streže in zdravnik. Izvesti je treba i kontumac zdravih soprobitelcev; v to svrhu se nalepi nad vrati svarilni list z napisom: »Nalezljiva bolezen! Vstop prepovedan!« Dolžnost občine je, paziti v takih slučajih, da se kontumac predpisno izvaja, zakar mora preskrbeti kontumacirani družini človeka, ki ji donša življenjskih potrebščin.

Razkuževanje po tifusu sprotno in končno. Prvo je izredne važnosti, ako ostane bolnik na svojem domu in proti nevarnosti, da se bolezen raznese po okolici.

Priporočamo

Kolinsko cikorko

Povzročitelj se nahaja najčešče v blatu in seču, zato moramo nad vse vestno razkuževati stranišča, nočno posodo in iztrebke. V te svrhe nam služi apnena voda ali neugašeno apno, katerega nasujemo v stranišče. Ako ga natresemo na vsebino v nočni posodi, moramo jo dobro premešati in pustiti, da deluje nekaj ur. Pri uporabi apnene vode jo prilijemo v nočno posodo toliko množino, kolikor je seča in odpadkov. Sele po poteku dveh ur jo smemo izprazniti na gnojnišče. Namesto apna nam uspešno služi tudi 5% Sanitolova raztopina. Slično razkužimo vodo, s katero smo umili bolnika in posodo od zunaj in znotraj.

Tifuzni bolnik mora imeti lastno jedilno posodo in orodje, katero prekuhajmo po vsaki uporabi v vreli vodi. Jestni ne smemo njegovih ostankov, damo pa jih lahko živalim, ki niso dovzetne za tako obolenje. Bolj kot pri kaki drugi nalezljivi bolezni je važno pri tifusu vestno umivanje rok. Tega ne pozabimo izvršiti nikdar, kadar smo se dotaknili bolnika, njegove obleke ali kakega drugega predmeta, o katerem le količkaj sumimo, da je okužen. V bolnikovi sobi bodi vedno posoda s Sanitolovo raztopino, umijmo se vselej, kadar stopimo v hišo, zlasti pa pred jedjo. Potrebno je prekuhati bolnikovo perilo v vrelem lugu, ako ga nismo prej namočili v razredčenem Sanitolu. Namakamo pa ga zvečer in pustimo čez noč, šele drugi dan ga smemo oprati.

Važno je tudi razkuževanje obleke potom likanja in obešanja na sonce, odrgnjenje vseh predmetov s Sanitolovo raztopino in pokončavanje muh, ki se pasejo na bolnikovih odpadkih in sedajo na živila.

Končno razkužitev izvedemo po bolnikovi smrti, ozdravljenju ali oddaji v bolnico. Obsega temeljito očiščenje vseh predmetov, pri čemer zelo uspešno rabimo Sanitolovo raztopino. Služi nam za pomivanje tal, omivanje pohištva in vse oprave, kateri mokrota ne škoduje. Stene in stropne razkužimo z beljenjem, ako ne uporabljamo formalinovega plina.

Večkrat so vzrok vročinski bolezni vodnjaki, okuženi po odtekanju gnojnice iz bližnjih hlevov in stranišč. Tudi slabi kamali, v katerih zastaja umazana voda, povzročajo nevarnost. V takih slučajih skrbiti za odpravo zdravstvenih nedostatkov in za zdravo pitno vodo. Čim boljše bodo naše higienske razmere, tem manj bomo imeli tifusa in drugih nalezljivih bolezni.

O obleki.

Odpravljanje madežev.

IV. Milo za pranje. Na pomijah se nabere večkrat kaj mastnega, od mesa ostanejo koščki loja; vse to meči v posodo in kuhaj, dokler je čisto. Za kilo take masti vzemi 1/2 kg milnega kamna in 4 l deževnice. To kuhaj tri ure in pridno mešaj. Ko postaj gosto, izlij v posodo, katero si izplahnila v mrzlo vodo. Ko se ohladi, nareži kose in deni sušiti na polico.

V. Belilno milo. Mila št. IV. raztopi 1/2 kg v jesihu, primešaj pol kile navadne soli, žlico boraksa in tri deke žveplenkislega natrona. Ko se spoji in ohladi,

zreži na kose. Rabi se za zateglo perilo.

Navedena sredstva si pripravi lahko vsakdo sam, da jih ima vedno pri roki. Toda nekateri madeži se vpijejo tako v tkanino, da jih ne spravi nobeno sredstvo ven, razen hudih kislin, ki naredo namesto madeža luknjo. Kakšni madeži se skrivajo za par dni, a udarijo prav radi pri likanju zopet na dan. Prav tako se zgodi, če si dal blago v kemično snažilnišče. Tako blago pobarvamo doma ali damo barvati. A glej: madeži udarijo tudi skoz barvo! Pomisli sedaj, preden barvaš obleko, če je vredna stroškov in dela.

Najbolj sitno je, če nam kane kislina na obleko, ker razje barvo; tak madež se ne more dovolj hitro izbrisati. Če je že pobledele barva, kani tja amoniaka, nanj kapljo kloroforma. Če ne pomaga tudi to, sezi po barvilu. Majhne lise zamažeš s črnolom enake barve, ali kupi v drogeriji barvila, ki se raztope v vroči vodi, ali surovine, iz katerih narediš sam zaželjeno barvo. (Navodilo za barvanje pride v oddelku: Barvanje obleke.)

Predn začneš snažiti, oglej si barvo obleke, vrsto tkanine, čistilo in madež. Kar pomaga pri perilu, pokvari lahko volneno obleko, kar je za to, ni za občutljivo tenkonitno svilo. Kadar si izbereš za snaženje bencin, ne misli, da je treba izliti steklenico tega na madež. Res, da razkroji bencin maščobo, ali ta se razprostere po blagu in ko izhlapi bencin, imaš namesto majhnega madeža velik rjav kolo-bar. Tudi barvana podloga pokvari snaženje, ker se zmocni in zamaže vrhne blago. Tako se tedaj ne gremo. Podlogo mramo vselej odmakniti, madeže zaznamovati z belo nitjo. Na čisto desko denemo večkrat preganjeni pivnik, flanelasto ali platneno ruto. Na ruto razširimo zamazani del obleke, namočimo madež. S čim teremo in močimo, je odvisno od blaga. Finega batista ne bomo prali s ščetko, naj bo še tako mehka. Sicer pa rabimo za madeže zobne ščetke. Krpica mora biti istega blaga, kakor obleka ali vsaj iste barve. Če je platnena, mora biti že izprana, da ne popušča škroba in dlačic. Goba mora biti majhna in čista. Pri snaženju vzameš čistilo vedno na orodje, ne na madež. Krpico ali gobo obračaj, da delaš s čisto stranjo, podloženi pivnik ali ruto pregibaj. Madež riblji lahkoma, pojdi s krtačo ali krpico od sredine naokrog, da ne nastane rob, izperi in posuši z ruto ali pivnikom. Pri natančnem blagu natrosi še glive, krompirjeve moke ali magnezije, da popiješ še ostalo mokroto. Zelo dobro sušilo pa je pivnik — za moker slamnik ali baržun, za vsako tekočino, ki se izlije po nesreči.

Zdravje.

Trga me po ušesu. Skoraj da je po letu več takih tožba kakor po zimi. Povsod je vse odprto, mnogo gospodinj mora iz vroče kuhinje v mrzlo klet, na hodnik in po drugih preprih. Posebno na železnici dobiš kaj v uho ali v oko, ker je navadno vse križem odprto. Mnogo žensk se pa tudi ne varuje. Namesto da bi si pokrila razgreto glavo, stoji rajši vroča na prepihu, posebno če

ve ona ali soseda kako važno novico — in kmalu šumi in bobni v glavi, kakor da leti dvajset avtomobilov in zbada in ščiplje in vrta po ušesu, da ne veš, kam bi djal ubogo glavo. V takem trganju je treba glavo varovati prehlada, najbolje je biti v postelji, da se glava pregreje. Zelo dobro denejo gorki gomilični ali ovseni oblakdi na uho, ki jih je treba zamenjavati z gorkimi, kadar se ohladi. V hudem slučaju pokličiči zdravnika, da preprečiš kaj hujšega. Ako se vname ušesna slinavka, je to zelo nevarno, marsikdo je umrl zaradi obolenja v ušesu in koliko jih je ogušelo vsled trganja! Pri hudem trganju si okoplji noge v gorkem senenem drobu ni nosi dalj časa po noči volnene kratke nogavice, ki se morajo presušiti čez dan. Uživaj čaj za potenje, a gledaj tudi, da je koža po telesu čista in zunanja pot v redu. V lekarni se dobe praški, ki pospešujejo potenje, a dosti praškov ni za želodec, dva tri na dan je prav zadosti. Zeleno olje za mazanje, ki se dobi v lekarni, pomaga tudi, in če požreš malo česna na olju in se mažeš s tem gorkim oljem, pomaga tudi. Stolčen česen navezan na lice vleče. Smole naveži (za star tolar veliko) pod zatilnik, bilo je zdravilo starih ljudi. Jako nezdravo je nositi bato v ušesih, dlačice lezejo v uho in s časom se naredi cel zamašek. Ušesa je treba utrditi z mrzlim umivanjem za ušesom in ne razvajati z bato. Bolje je pokoriti s glavo, kjer je nevarnost za ušesa.

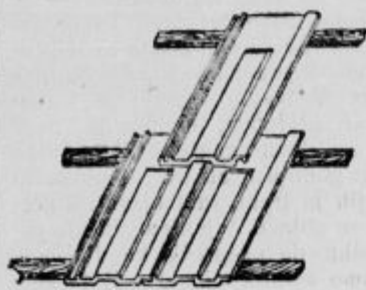
Kako so odkrili kavo.

(Arabska pripovedka.)

Pred mnogimi leti je potoval iz Bagda da neki arabski derviš (menih) na čelu karavane mogočnega kneza Aladina. V puščavi jih je dohitela noč, utrujeni so se utaborili v zapuščeni oazi ali zelenici. Napravili so ogenj in segreli so vodo v kotlu, da skuhajo večerjo za kneza in za njegovó spremstvo. Ko je hotel derviš zavreto kavo uporabiti, je zapazil, da je padlo vanjo nekaj zdrobljenih in napol sežganih zrn tiste rastline, ki so jo nalagali na ogenj. Teško mu je bilo, da bi vrgel vodo proč, ker ni bilo daleč naokoli nobene več, in poskušil je rjavo tekočino. Videč, da ima dober in prijeten okus, jo je ponudil tudi svojemu gospodarju. Knez je poznal zvestobo in znanje derviša in je poskušil to čudno in nepoznano pijačo. Za njim so pili tudi še drugi.

In glej čudo! Takoj je izginila utrujenost iz njih teles, izmučenih od dolgega in težavnega pota; čutili so se sveže in čile, tako kot se čutimo samo po dolgem počitku in globokem spanju. Zahvalili so se Alahu in so legli spat. Drugi dan so nabrali velike množine teh dragocenih zrn, ki vladajo nad utrujenostjo in zaspanostjo ter na novo oživljajo duha. Vrnivši se v domovino je postal derviš zelo bogat in slaven.

Tudi abesinci imajo pripovedko o odkritju poživljajočega kavnega učinka. Pravijo, da so pastirji opazovali, kako so skakale koze in kamele včasih zelo zabavno okoli in sicer vselej takrat, kadar so prej uživale liste kavnega grma. Pastirji so pokusili in so občutili isti prijetni učinek.

Najtrpežnejše strešno kritje!

— Združene opekarne d. d. Ljubljana —
Miklošičeva cesta 13

preje VIDIC-KNEZ tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zareza, kakor bobrovcev (biber) in

**** zidno opeko ****

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!
Stekleni strešniki stalno na zalogi!

To krasno belo perilo

ki blešči kakor snežnobeli labodi na zeleni gori,

je bilo oprano s priznanim milom „Gazela“

To milo je pravo čudež kemične znanosti, ki valed izbornih snovi, iz katerih je sestavljeno, perilu ne škoduje.

Na tisoče in tisoče pametnih gospodinj

ga dobro poznajo in ve, kako lahko in temeljito se z njim pere vsako perilo.

Milo „Gazela“ pa vsebuje tudi prave pristne zlatnike,

zato je še toliko bolj priporočljivo, da ga kupujete ter pridno perete z njim.

GAZELA MILO

Gorenjci in Gorenjke!

Ne zavržite ugodne prilike pri nakupu raznih pomladanskih in poletnih oblek. — V zalogi vedno krasna izbira voln. blaga za ženske kostume, plašče, bluže, kakor tudi moške obleke, površnike, razno perilo, vsakovrstni čevlji, damski klobuki, toaletne potrebščine, moška krpesa, otroški vozički, nagrobni venci itd.

Vse ugodnosti v novi trgovski hiši.

VINKO SAVNIK — Radovljica.

Konkurenčne cene!

Postrežba solidna!

Fabiani & Jurjovec

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

Velika zaloga moškega in ženskega blaga

za spomladanske in letne obleke. Lepa izbira svilenih rut in šerp.

Krojači in šivilje, pišite po vzorec.

KUPIM vsako množino lepih hrastovih HLODOV

ali pa tudi STOJEČA DREVEJA po dnevnih cenah. Kupijo se tudi GOZDNI KOMPLEKSI z doraščeno hrastovim drevjem. — Ponudbe na upravo »Domoljub« pod šifro »Hrast« št. 3030.

Semensko ajdo

prvovrstno

nudi najceneje

PAVEL BERTONCELJ

valjni mlin — Domžale.

Edino najboljši šivalni stroji in kolese za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca

Gritzner, Adler

Najnižje cene! Tudi na obroke!

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Pouk v vezenju brezplačno.

Večletna garancija.

Zlatnike v ZLATOROG TERPENTINOVEM MILU so našli dalje:

Ana Brezovnik, Delce, kupila pri tt. A. Blekač, Smartno; Mira Udovič, Prule pri Ljubljani, kupila pri tt. Antop Verbič, Ljubljana; Anđela Hutler, Zagreb, Tratinška ul., kupila pri tt. Mirko Jernič, Zagreb, Tratinška cesta 4a; Marija Zolnir, Šoštanj, kupila pri tt. Šmigovec & Kosi, Šoštanj; g. Semolič, Suhorje pri Metliki, kupil pri tt. Martin Pečarič, Suhorje; Mar. Lesar, služkinja, Kočevje; Franc Maselj, mes. vajenec, Domžale; ga. Frančiška Čuden, Ljubljana, Poljanska cesta, kupila pri tt. Ivan Perdan, Ljubljana; ga. Ter. Speletič, Ljubljana, Rimska cesta, kupila pri tt. Podlogar, Ljubljana, Flor. ul.; Pepca Pelik, Podpeč 15, kupila v trgovini Alojzija Godec, Jezero; Marija Gorečan, Vojnik, kupila pri tt. Fr. Kovačič, Arclin; Amalija Hlabinc, Ljubljana, Zidovska steza 2, kupila pri tt. M. Urek, Ljubljana-Cankar, nabr. 7; ga. V. Poganji, Čakovec, kupila pri tt. Makso Heinrich, Čakovec; Hedviga Belčić, Zagreb, Primorska ulica 8, kupila pri tt. Ivan A. Prpič, Ilica 120. — Pripominjamo, da je to le majhen del mnogostevilnih najditeljev zlatnikov, ker se večina najditeljev ne javi iz raznih vzrokov.

Belo platno

Isstne manipulacije po silno znižanih cenah n. pr. Celjsko platno meter D 11"-, Stovensko 13"-, Vojasko 14"-, Savinjsko 15"-, Angleski šifon 16"-, Batist šifon 18"-; nadalje fino platno za rjuhe, kapne in prevleke, namizne prte, servetje in obrisače razpoložljiva letos

velatrgovina R. Stermecki, Celje št. 19

Zahtevajte vzorce in ilustrirani cenik z čez 1000 slikami. Kdor pride z vlakom, dobi nakupu primerno povratitev vožnje. Trgovci enkrat.

Izjava. Podpisani izjavljam, da je vest o gosp. dr. Ivanu Mazeku, odvetsniku v Litiji, da mu bodo pisarno zaprli, katero sem jaz na vprašnje, kaj je novega v Litiji, v prijateljskem krogu povedal, neresnična. Da ne bo imel g. dr. Mazek škode, lojalno preključujem.

Maks Lajovic, Litija.

Preklic. Preključujem vse razdaljive besede, katere sem podpisani govoril o Anđ Bajd iz Letenjc.

JOSIP KOKALJ.

ZELENO PRST za barvo, in **BELO GLINO** kupi F. CVEK, Kamnik. — Pošljite vzorce! 2429